

Dorothee Sturkenboom

Dorothee Sturkenboom is historica. Ze werkt na een succesvolle carrière in de wetenschap (Nijmegen, Californië, Amsterdam, Middelburg) inmiddels als onafhankelijk onderzoeker. Ze richt zich op het grensgebied tussen cultuur- en sociale geschiedenis en genderstudies.

Ben Vriesema is hoofdredacteur van Kleio.

Welk nut heeft geschiedenis volgens u?

Kennis van geschiedenis kan helpen te begrijpen waarom mensen op een bepaalde manier reageren op ontwikkelingen in het heden. Zoals het verleden van een persoon invloed heeft op de wijze waarop hij of zij zich gedraagt, zo is ook het verleden van een groep, land of samenleving relevant om hun standpunten in hedendaagse discussies te begrijpen. Als we de problemen die Nederland, Europa en de wereld in de huidige tijd hebben, samen willen oplossen, is het vermogen je in anderen te kunnen verplaatsen cruciaal. Kennis van de (voor)geschiedenis en de cultuur van de ander is daarvoor een voorwaarde.

Kunt u zich nog veel herinneren van de geschiedenislessen uit uw jeugd?

De leukste lessen vond ik die uit de onderbouw. In de bovenbouw gingen de geschiedenislessen bijna uitsluitend over twintigste-eeuwse oorlogen en politieke instituties. Het was een soort geschiedenis waar ik me moeilijk mee kon verbinden. Het resultaat was dat ik aan het einde van de vierde klas geschiedenis liet vallen uit mijn vakkenpakket. Dat ik er daarna toch voor koos om geschiedenis te gaan studeren, had te maken met mijn intuïtie dat geschiedenis breder was dan dat. Wat mij aantrok in het vak was juist de veelheid van mogelijke onderwerpen en benaderingen: niet alleen politiek en militair, maar ook sociaal, economisch, cultureel en intercultureel.

‘Wat mij aantrok in het vak was de veelheid van mogelijke onderwerpen en benaderingen: niet alleen politiek en militair, maar ook sociaal, economisch, cultureel en intercultureel’

Welke historische studie of welke historische roman maakte de meeste indruk op u?

Ik lees graag historische romans, vooral van Engelstalige schrijvers zoals Nicole Krauss, Barbara Kingsolver en Lindsey Davis. Maar de meeste indruk maakte Cassandra van de DDR-schrijfster Christa Wolf – misschien omdat ik dat boek las toen ik nog een student was. Deze roman vertelt het verhaal van de Trojaanse Oorlog, maar dan vanuit het vrouwelijk perspectief van de onafhankelijk denkende zienares Cassandra. Hierdoor ga je als lezer met heel andere ogen naar de helden van Homerus' Ilias kijken.

Stel, u bent minister van Onderwijs. Wat zou u voor het geschiedenisonderwijs in willen voeren?

Meer aandacht voor global history die leerlingen leert wereldburgers te zijn. Het is een vorm van geschiedenis die de ontmoeting, confrontatie en uitwisseling (ook in culturele en economische zin) tussen verschillende beschavingen en werelddelen centraal stelt. In deze tijd van globalisering is het niet alleen belangrijk te weten waar je eigen samenleving vandaan komt, maar ook waar anderen (mentaal gesproken) vandaan komen en welke historische ervaringen zij hebben in de ontmoeting met andere culturen.

Hoe vindt u dat geschiedenisonderwijs en staatsinrichting aan een middelbare school moet worden gedoceerd?

Voor veel mensen is een gepassioneerde verhalenverteller als docent op de middelbare school een belangrijke inspirator geweest. Ik had zo'n begenadigde causeur als docent maar de anekdotes die hij vertelde, boeiden mij onvoldoende omdat zijn interesses niet de mijne waren. Daarom vind ik het belangrijk dat op middelbare scholen geschiedenis in haar volle breedte aangeboden wordt, zodat de uiteenlopende interesses van verschillende leerlingen allemaal aan bod kunnen komen. Bovendien is het belangrijk dat onderwerpen vanuit meerdere perspectieven belicht worden, want er is niet één geschiedenis. Het is goed dat leerlingen leren dat geschiedverhalen vaak meerdere kanten hebben en dat het ene verhaal niet noodzakelijk beter, correcter of belangrijker is dan het andere. Tegelijkertijd moeten ze het analytische gereedschap aangeleverd krijgen om 'nepgeschiedenis' te kunnen onderscheiden van 'plausibele geschiedenis' en betrouwbare bronnen van onbetrouwbare bronnen.

Welke historische periode spreekt u het meest aan?

De vroegmoderne periode van 1500 tot 1800 is voor mij de meest boeiende, omdat je dan het begin ziet van nieuwe ideeën en ontwikkelingen die onze samenleving tot een moderne samenleving gemaakt hebben. Dat bedoel ik zowel

in de positieve als in de negatieve zin van het woord, want moderniteit betekent niet in alle opzichten vooruitgang. Tegelijkertijd is er bij de vroegmoderne periode voldoende afstand tot onze eigen tijd om dingen scherp te kunnen zien, hetgeen bij eigentijdse geschiedenis lastiger kan zijn.

'Het is goed dat leerlingen leren dat geschiedverhalen vaak meerdere kanten hebben en dat het ene verhaal niet noodzakelijk beter, correcter of belangrijker is dan het andere'

Wat is voor u een belangrijke lieu de mémoire?

Dat is de Balans, een plein in Middelburg waar nog steeds het Commercehuis staat van de Middelburgsche Commerce Compagnie die in de achttiende eeuw de belangrijkste Nederlandse speler was in de trans-Atlantische slavenhandel. In 2005 werd hier dan ook een monument geplaatst ter herinnering aan dat Zeeuwse slavernijverleden. Op dit moment ben ik samen met een Amerikaanse collega een artikel aan het schrijven over de vraag hoe je de geschiedenis van zwarte mensen in Nederland op een meer sensitieve manier zichtbaar kunt maken en we gebruiken Middelburg als voorbeeld. Deze prachtige oude stad heeft mijn hart een beetje gestolen. Eerder schreef ik al een boek over de wetenschappelijke interesses van vrouwen afkomstig uit de Middelburgse koopmanselite (De elektrische kus, 2004). Mijn volgende boek (De ballen van de koopman, 2019) gaat over de Nederlandse identiteit als handelsnatie. Vanuit het perspectief van mannelijkheid analyseer ik onder andere het Nederlandse handelskolonialisme en ook daarin speelt de slavenhandel een rol. ■

